

Date: 13th January-2025

DAVLAT TILIDA ISH YURITISHNI O'RGATISH JARAYONIDAGI
QIYINCHILIKLAR VA ULARNI HAL ETISH USULLARI

Bobojonova Dilnoza Oxunjonovna
Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Davlat tilida ish yuritish – bu davlat organlari va tashkilotlarining faoliyatini qonuniy, samarali va xalq bilan yaqin aloqada olib borish uchun muhim ahamiyatga ega jarayonlardan biridir. O'zbek tilining davlat tili sifatida to'liq qo'llanilishi mamlakatning barcha sohalarida, shu jumladan, davlat va xususiy sektorlarida ishlashda ham zaruriyati mavjud. Biroq, davlat tilida ish yuritishni o'rgatishda bir qator qiyinchiliklar yuzaga kelmoqda. Ushbu maqolada, davlat tilida ish yuritishni o'rgatishda yuzaga keladigan asosiy qiyinchiliklar va ularni hal etish usullari ko'rib chiqiladi. Bu jarayonda, til siyosatini amalga oshirish, xodimlarning til bilimi va madaniyatini oshirish, hamda huquqiy hujjatlarni aniq va tushunarli yozishni ta'minlash kabi masalalar muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: davlat tili, ish yuritish, o'rgatish jarayoni, qiyinchiliklar, til siyosati, huquqiy hujjatlar, xodimlar tayyorlash, tilni rivojlantirish, til madaniyati.

Kirish

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng, davlat tili sifatida o'zbek tilining o'rnini kuchaytirildi. O'zbek tilining davlat organlarida va boshqa davlat xizmatlarida to'liq qo'llanilishi, jamiyatdagi barcha fuqarolar uchun huquqiy va ma'muriy ish yuritishni aniq va tushunarli tarzda olib borish uchun zaruriy ahamiyatga ega. Biroq, davlat tilida ish yuritishni o'rgatishda bir qator muammolar mavjud bo'lib, bu muammolar asosan xodimlarning til bilimiga bog'liqdir.

Davlat tilida ish yuritishni o'rgatish jarayonining samarali bo'lishi uchun, xodimlar nafaqat tilni o'rganishi, balki rasmiy va huquqiy hujjatlarni to'g'ri va aniq yozish mahoratini ham rivojlantirishlari kerak. Shuning uchun, bu jarayonda yuzaga keladigan qiyinchiliklarni tahlil qilib, ularni hal etish yo'llari haqida fikr yuritish juda muhimdir. Ushbu maqolada davlat tilida ish yuritishni o'rgatishda duch kelinadigan qiyinchiliklar va ularni bartaraf etishning samarali usullari tahlil qilinadi.

Asosiy qism

1. Davlat tilida ish yuritishni o'rgatishda yuzaga keladigan qiyinchiliklar

Davlat tilida ish yuritishni o'rgatishda bir qator qiyinchiliklar mavjud. Bu qiyinchiliklar, asosan, quyidagi asosiy omillardan kelib chiqadi:

- **Til bilimining yetarli emasligi:** O'zbek tilida ish yuritishni o'rgatish jarayonida xodimlarning til bilimining pastligi asosiy muammo sifatida ko'rinadi. Bu, ayniqsa, rus tili yoki boshqa tillarni yaxshi biladigan xodimlar uchun dolzarb. Tilni o'rganish jarayonida til bilimiga asoslangan amaliy ko'nikmalarni olish juda muhim bo'lib, ba'zi xodimlar ushbu jarayonni yetarlicha muvaffaqiyatli amalga oshirishmaydi.

- **Rasmiy hujjatlarni yozishdagi qiyinchiliklar:** Davlat tilida ish yuritish nafaqat til bilimini, balki huquqiy va rasmiy hujjatlarni to'g'ri va aniq tarzda yozish

Date: 13th January-2025

ko'nikmalarini ham talab qiladi. Ba'zi xodimlar huquqiy tilni va rasmiy uslubni yaxshi bilmaganligi sababli, hujjatlarni aniq va tushunarli yozish bilan bog'liq muammolarga duch kelishadi.

o **Til madaniyati va so'z boyligi:** Davlat tilida ish yuritishni o'rgatishda til madaniyatining o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olish zarur. O'zbek tilining yuqori darajada rivojlanmagan ba'zi sohalarida so'z boyligi va uslubda kamchiliklar mavjud. Bunday kamchiliklar rasmiy hujjatlarni yozish va fuqarolar bilan aloqada bo'lishda qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi.

o **Til o'rgatish usullarining yetarli emasligi:** Davlat tilida ish yuritishni o'rgatishning samarali usullarining yetarli emasligi ham muhim omil hisoblanadi. Aksariyat o'quv dasturlari va treninglar amaliyotga mos kelmaydi, shuning uchun o'rgatish jarayoni samarali bo'lmaydi.

2. Qiyinchiliklarni hal etish usullari

Davlat tilida ish yuritishni o'rgatish jarayonida yuzaga kelgan qiyinchiliklarni bartaraf etish uchun bir qancha samarali usullarni joriy etish mumkin. Quyida ba'zi muhim usullar keltirilgan:

o **Xodimlarni tayyorlash va o'qitish:** Davlat organlari va boshqa tashkilotlar uchun o'zbek tilida ish yuritishni o'rgatish bo'yicha maxsus kurslar va treninglar tashkil etilishi kerak. Bu kurslar xodimlarning til bilimini oshirish, rasmiy hujjatlarni to'g'ri va aniq yozish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Bundan tashqari, til o'rgatishning amaliy usullarini qo'llash, xodimlarning o'zbek tilidagi ishtirokini oshirishga yordam beradi.

o **Rasmiy hujjatlarni yozish bo'yicha qo'llanmalar ishlab chiqish:** Hujjatlarni to'g'ri yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun, davlat organlarida ishlovchi xodimlar uchun rasmiy hujjatlarni yozish bo'yicha maxsus qo'llanmalar ishlab chiqilishi kerak. Ushbu qo'llanmalar, hujjatlarning uslubiy va til jihatidan to'g'ri yozilishini ta'minlashga yordam beradi.

o **Til madaniyatini oshirish:** Davlat tilida ish yuritish jarayonida til madaniyatiga alohida e'tibor qaratish lozim. Bu, tilning ifodalanuvchanligini va o'ziga xosligini oshirishga yordam beradi. Xodimlarga til madaniyati bo'yicha maxsus treninglar o'tkazish va tilni rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar tashkil qilish zarur.

o **Zamonaviy o'qitish metodlarini joriy etish:** Davlat tilida ish yuritishni o'rgatishning samarali metodlarini joriy etish lozim. O'qitish jarayonida zamonaviy texnologiyalar, masalan, interaktiv treninglar, video darsliklar va onlayn platformalar orqali til o'rgatishni kengaytirish zarur. Bu usullar xodimlarning o'zbek tilida ish yuritishga qiziqishini oshiradi va o'rgatish jarayonini samarali qiladi.

o **Boshqa tillarni biluvchi xodimlarni jalb etish:** Rus yoki boshqa tillarni yaxshi biluvchi xodimlarni o'zbek tilida ish yuritish bo'yicha qo'llanmalarga jalb qilish, til o'rganish jarayonini tezlashtiradi. Bu, ayniqsa, tilni bilmagan xodimlarga yordam berish uchun muhimdir.

3. **Davlat tilida ish yuritishni o'rgatishda madaniy va ijtimoiy omillarni hisobga olish**

Date: 13th January-2025

Davlat tilida ish yuritishni o'rgatishda madaniy va ijtimoiy omillarni hisobga olish muhimdir. O'zbekistonning turli hududlarida, etnik va madaniy xilma-xillik mavjudligi sababli, o'rgatish jarayonida mahalliy aholi va ularning ehtiyojlarini inobatga olish zarur. Misol uchun, Qoraqalpog'iston va boshqa etnik guruhlarining yashash joylarida, shu guruhlar uchun moslashtirilgan o'qitish dasturlarini ishlab chiqish kerak. Bu orqali o'rgatish jarayonining samaradorligini oshirish mumkin.

Xulosa

Davlat tilida ish yuritishni o'rgatish jarayonida yuzaga keladigan qiyinchiliklar, asosan, til bilimining pastligi, rasmiy hujjatlarni yozishdagi noaniqlik, til madaniyati va samarali o'qitish usullarining yetishmasligi bilan bog'liq. Ushbu muammolarni hal etish uchun, xodimlarni tayyorlash, rasmiy hujjatlarni yozish bo'yicha qo'llanmalar ishlab chiqish, til madaniyatini oshirish va zamonaviy o'qitish metodlarini joriy etish zarur. Shuningdek, madaniy va ijtimoiy omillarni hisobga olish, davlat tilida ish yuritishni o'rgatishda muhim ahamiyatga ega. Davlat tilida samarali ish yuritishni o'rgatish, mamlakatda huquqiy, madaniy va ijtimoiy taraqqiyotga hissa qo'shadi.

ADABIYOTLAR:

1. Oxunjonovna, B. D. (2023). MAHMUD QOSHG'ARIYNING "DEVONU LUGOTIT TURK" DAGI SHAKLINI HAM, MAZMUNINI HAM SAQLAGAN IDIOMALAR TAHLILI.
2. Oxunjonovna, B. D. (2024). BOZCHILIK ASOSIDA SHAKLLANGAN O 'ZBEK XALQ MAQOLLARINING TAHLILI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(1), 122-125.
3. Oxunjonovna, B. D. (2024). DAVLAT TILIDA ELEKTRON ISH YURITISH: IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 235-240.
4. Oxunjonovna, B. D. (2024). DAVLAT TILIDA ISH YURITISHNING HUQUQIY ASOSLARI VA AMALIY AHAMIYATI. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 229-234.
5. Oxunjonovna, B. D. (2024). HUIJATLAR BILAN ISHLASHDA O 'ZBEK TILI ME'YORLARINI QO 'LLASHNING DOLZARBLIGI. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 247-252.
6. Oxunjonovna, B. D. (2024). HUIJATLARNI DAVLAT TILIDA YOZISHDA TERMINOLOGIYA VA UNING STANDARTLASHUVI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 1(2), 1-7.
7. Oxunjonovna, B. D. (2024). DAVLAT TILIDA ISH YURITISHNING XALQARO TAJRIBASI VA O 'ZBEKISTONGA MOSLASHUVI. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 241-246
- ['ZBEK TILIDA ISH YURITISHNING YANGI TEXNOLOGIK IMKONIYATLARI](#)
BD Oxunjonovna - Problems and solutions at the stage of innovative ..., 2024
8. Oxunjonovna, B. D. (2024). O 'ZBEK TILINING RASMIY ISH YURITISH TILIGA AYLANISH TARIXI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 1(2), 32-37.

Date: 13th January-2025

9. Bobojonova, D. (2023). ANALYSIS OF IDIOMS THAT PRESERVE BOTH FORM AND CONTENT IN MAHMUD KASHGARI'S" DEVONU LUGOTIT TURK". Modern Science and Research, 2(9), 64-67.
10. Bobojonova, D. (2023). THE IMPORTANCE OF UZBEK FOLK PROVERBS. Modern Science and Research, 2(10), 670-675.
11. Bobojonova, D. (2023). MAHMOUD QOSHGARI'S" DEVONU LEXICOTIT TURK" AND ITS PLACE IN LINGUISTICS. Modern Science and Research, 2(10), 538-540.
12. Oxunjonovna, B. D. (2022). O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA LISSONIY INTERFERENSIYANING KO'RINISHLARI. PEDAGOGS jurnali, 14(1), 22-25.
13. Okhunjonovna, B. D. (2023). A Proverb is a Product of Folk Wisdom. American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769), 1(9), 333-338.
14. Bobojonova, D. (2023). MAHMUD KASHGARI'S WORK" DEVONU LUG'OTIT TURK" IS AN IMPORTANT SCIENTIFIC HERITAGE. *Modern Science and Research*, 2(12), 742-748.
15. Bobojonova, D. (2024). TYPES OF OCCUPATIONS RELATED TO THE LIFE OF THE UZBEK PEOPLE (within the profession of blacksmithing). Modern Science and Research, 3(2), 739-746.
16. Bobojonova, D. (2023). THE ROLE OF MAHMUD KASHGARI'S WORK" DEVONU LUG'OTIT TURK" IN THE DEVELOPMENT OF THE UZBEK LANGUAGE. Modern Science and Research, 2(4), 568-5672.
17. khunjonovna, B. D. (2024). Comparative Analysis of Proverbs in" Devonu LugOtit Turk" and Currently Available. Journal of Higher Education and Academic Advancement, 1(2), 194-198.
18. Bobojonova, D. (2024). MANIFESTATION OF LEXEMES RELATED TO THE PROFESSION OF BLACKSMITHING IN FOLK PROVERBS. Modern Science and Research, 3(1), 687-693.
19. Okhunjonovna, B. D. (2024). Analysis of Folk Proverbs Based on Medicine. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 4(3), 125-131.
20. Oxunjonovna, B. D., & Sadriddinovna, F. N. (2024, December). ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA MAQOLLARNING KONSEPTUAL TAHLIL MUAMMOLARI. In Uz Conferences (Vol. 2, No. 4, pp. 41-44).
21. Бободжонова, Д. (2024). IT IS RELATED TO THE LIFE OF THE UZBEK PEOPLE ANALYSIS OF PROVERBS OF THE MUSICAL PROFESSION. Журнал универсальных научных исследований, 2(5), 402-413.
22. Oxunjonovna, B. D. (2024). "SIPOHI", "JANGCHI" LEKSEMALARI HAMDA "SAVDOGAR", "SAYYOH" LEKSEMALARI ASOSIDA SHAKLLANGAN XALQ MAQOLLARI. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 4(4), 331-338.
23. Oxunjonovna, B. D. (2024). OZBEK XALQI TURMUSHI BILAN BOGLIQ KASB-KOR TURLARI (Temirchilik kasb-hunari doirasida).
24. Oxunjonovna, B. D. (2024). TEMIRCHILIK KASB-HUNARIGA OID LEKSEMALARINING XALQ MAQOLLARIDA NAMOYON BO'LISHI.

Date: 13th January-2025

25. Oxunjonovna, B. D. (2023). MAHMUD QOSHG'ARIYNING «DEVONU LUG'OTIT TURK» ASARI-ILMIY AHAMIYATLI ME'ROS.
26. Oxunjonovna, B. D. (2023). O'ZBEK XALQ MAQOLLARINING AHAMIYATI.
27. Oxunjonovna, B. D. (2024). RESPUBLIKAMIZDA DAVLAT TILI SIYOSATINI AMALGA OSHIRISHNING AMALIY TAJRIBALARI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 1(2), 44-49.
28. Oxunjonovna, B. D. (2024). ISH YURITISHDA TIL MADANIYATI VA SO 'ZLASHUV ODOBINING AHAMIYATI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 1(2), 8-13.
29. Oxunjonovna, B. D. (2024). RASMIY USLUBDA O 'ZBEK TILI: HUJJAT TURLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 1(2), 38-43.
30. Икромова, С. А. (2024). ЭТАПЫ РАЗВИТИЯ ПСИХОЛОГИИ В ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕКА. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 26-31.
31. Ikromova, S. A. (2024). INTELLEKT VA IQBOL: KOGNITIV PSIXOLOGIYA. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 99-104.
32. Икромова, С. А. (2024). ОСНОВНЫЕ ОБЩИЕ ПОНЯТИЯ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПСИХОЛОГИИ. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 20-25.
33. Икромова, С. А. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МОЛОДЕЖИ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ КРИЗИСЫ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 29-35.
34. Икромова, С. А. (2024). ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ ПРОЦЕССЫ И ПАМЯТЬ ЧЕЛОВЕКА. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 59-65.
35. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIK SALOMATLIK VA UNING JAMIYATDAGI ROLI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 93-98.
36. Икромова, С. А. (2024). КОНСУЛЬТИРОВАНИЕ И ТЕРАПИЯ ЛЮДЕЙ В СОЦИАЛЬНОЙ СРЕДЕ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 8-14.
37. Икромова, С. А. (2024). ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ПСИХОЛОГА. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 63-68.
38. Икромова, С. А. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ И ИХ РЕШЕНИЯ. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 46-52.
39. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIK YORDAMNING ASOSIY USULLARI: MASLAHATLASHUV VA TERAPIYA. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 87-92.
40. Ikromova, S. A. (2024). EMOTSIYALAR VA ULARNING PSIXOLOGIK TA'SIRI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 105-110.

Date: 13th January-2025

41. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIK MUAMMOLAR VA ULARNING DAVOLASH USULLARI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 75-80.
42. Икромова, С. А. (2024). ЭМОЦИИ И ИХ ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ЭФФЕКТЫ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 49-55.
43. Abdurashidova, G. (2024). O'QUVCHILARDA DESTRUKTIV XULQ KO'RINISHLARINING PAYDO BO'LISHI VA UNING OLDINI OLISH CHORALARI. *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*, 2(9), 651-659.
44. Abdurashidova, G. (2024, May). O 'smirlarda destruktiv xulq ko 'rishlari shakllanishining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari. In *CONFERENCE ON THE ROLE AND IMPORTANCE OF SCIENCE IN THE MODERN WORLD* (Vol. 1, No. 4, pp. 5-7).
45. Toymurodov, A. (2023, December). MODERN INTERPRETATION OF PSYCHODIAGNOSTICS AND PSYCHOCORRECTION OF EXTREME SITUATIONS. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" SCIENTIFIC ADVANCES AND INNOVATIVE APPROACHES"* (Vol. 1, No. 5, pp. 71-79).
46. Toymurodov, A. (2023). BASICS OF PROVIDING PSYCHOLOGICAL SERVICES TO MILITARY PERSONNEL. *Академические исследования в современной науке*, 2(24), 148-152.
47. Ikromova, S. A. (2024). JINSIY PSIXOLOGIYA: ERKAK VA AYOL PSIXOLOGIYASI FARQLARI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 277-282.
48. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIYADA ETIKA VA QONUNLAR: PSIXOLOGNING JAVOBGARLIGI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 265-270.
49. Ikromova, S. A. (2024). YOSHLAR VA PSIXOLOGIK KRIZISLAR. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 283-288.
50. Ikromova, S. A. (2024). FREUD VA UNING PSIXOLOGIYA ILMIGA QO 'SHGAN HISSASI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 319-322.
51. Ikromova, S. A. (2024). IJTIMOIIY PSIXOLOGIYA: GURUHLAR VA IJTIMOIIY TA 'SIRLAR. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 271-276.
52. Ikromova, S. A. (2024). IJTIMOIIY PSIXOLOGIYANING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(1), 193-196.
53. Akbarovna, I. S. (2024). BOSHLANG 'ICH SINFLARDA O 'QITISHDA MULTIMEDIA TEXNOLOGIYALARINING ROLI. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 108-113.
54. Akbarovna, I. S. (2024). BOLALARNING O 'QISH VA YOZISH KO 'NIKMLARINI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI USULLARI. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 120-125.
55. Akbarovna, I. S. (2024). BOSHLANG 'ICH TA 'LIMDA O 'YINLAR ORQALI O 'QITISH: AFZALLIKLAR VA USULLAR. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 126-131.

Date: 13th January-2025

56. Akbarovna, I. S. (2024). BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVNING AHAMIYATI. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 114-119.
57. Akbarovna, I. S. (2024). STRESS, DEPRESSIYA VA BOSHQA RUHIY HOLATLARNING PSIXOLOGIYADAGI O'RNI. Science, education, innovation: modern tasks and prospects, 1(3), 7-13.
58. Akbarovna, I. S. (2024). PSIXOLOGIK RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA ULARNING AHAMIYATI. Science, education, innovation: modern tasks and prospects, 1(3), 14-19.
59. Akbarovna, I. S. (2024). QAYTA ISHLASH JARAYONI, XOTIRA, FIKRLASH VA MUAMMONI HAL QILISH. Science, education, innovation: modern tasks and prospects, 1(3), 32-37.
60. Akbarovna, I. S. (2024). IJTIMOIIY MUNOSABATLAR, GURUH DINAMIKASI VA INSONLARNING IJTIMOIIY DAVRANISHLARI. Science, education, innovation: modern tasks and prospects, 1(3), 26-31.
61. Akbarovna, I. S. (2024). EMOTSIYALARNI TANISH, IFODALASH VA BOSHQARISH USULLARI. Science, education, innovation: modern tasks and prospects, 1(3), 20-25.
62. Икромова, С. А. (2024). ЭТАПЫ РАЗВИТИЯ ПСИХОЛОГИИ В ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕКА. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 26-31.

